

*Поліщук Владислав,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
фізико-математичного факультету
Науковий керівник: Усама Олена,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна*

РОЛЬ ПОЗАУРОЧНОЇ РОБОТИ З ІНФОРМАТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню основних теоретико-методологічних засад формування професійної спрямованості здобувачів освіти. В роботі проаналізовано теоретичні підходи до позаурочної роботи з інформатики та їх значення для формування професійної спрямованості здобувачів освіти у старшій школі. Стаття розкриває основні проблеми в даній галузі, а також подальші перспективи дослідження методів ефективного формування професійної спрямованості здобувачів освіти під час позаурочних робіт в сфері інформатики.

Ключові слова: *позаурочна робота, професійна спрямованість, компетентності в галузі інформатики*

Постановка проблеми. Формування професійної спрямованості учнів старшої школи є важливим завданням сучасної системи освіти. Інформатика, як наука про обробку інформації, має великий потенціал для розвитку різноманітних навичок та компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності у багатьох галузях. Позаурочна робота з інформатики відіграє значну роль у цьому процесі, забезпечуючи додаткові можливості для поглибленого вивчення предмету, розвитку практичних навичок та формування інтересу до інформаційних технологій.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Дослідження сутності формування професійної спрямованості та її ефективності проводиться в наш час багатьма дослідниками. В першу чергу слід згадати таких науковців, як О. Семеніхіна [1], яка досліджувала вплив інформаційних технологій на професійну спрямованість учнів, С. Шевчук [6], що зосередила свою увагу на розвитку методичних підходів до навчання інформатики в закладах середньої та професійної освіти, включаючи позаурочну роботу, та їхній вплив на професійну орієнтацію здобувачів освіти, Ю. Томіліна [6], яка вивчала вплив позаурочних

заходів з інформатики, що сприяють професійній спрямованості учнів, Д. Терменжи [4] – досліджувала інтеграцію інформаційних технологій у позаурочну діяльність та їхній вплив на розвиток професійних компетенцій учнів, О. Куткович [3] – працював над питаннями використання сучасних технологій у позаурочній роботі з інформатики та їхньому впливі на формування професійних інтересів старшокласників.

Упродовж багатьох років в Україні створюється методична система навчання інформатики, яка висвітлена у працях Н. Балик, А. Верланя, А. Гуржія, М. Жалдака, Н. Морзе, Ю. Рамського, Ю. Триуса та інших дослідників.

Праці цих вчених допомагають вчителям та освітнім установам розробляти ефективні стратегії навчання, що сприяють підготовці учнів до майбутньої професійної діяльності у сфері інформаційних технологій. Проте в умовах нових освітніх стандартів та переходу на дистанційну освіту під час пандемії, а потім воєнного стану, існує потреба в дослідженні нових тенденцій позаурочної роботи.

Мета дослідження полягає у визначенні основних теоретичних підходів до формування професійної спрямованості здобувачів освіти старшої школи під час позаурочної роботи з інформатики, а також визначення ефективності даних освітніх методик.

Виклад основного матеріалу. В умовах стрімкого розвитку інформатизації шкільний курс інформатики набуває нової функціональної ролі, зосередженої на формуванні інформаційної культури та компетентності, а також на усвідомленні здобувачами освіти важливості інформаційних технологій у сучасному суспільстві. Під час навчання здобувачі освіти повинні засвоїти як теоретичні основи інформатики, так і навички ефективного використання сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій у навчальній та майбутній професійній діяльності [3].

Для реалізації завдань особистісно-орієнтованого підходу необхідно розробляти інноваційні технології, що сприятимуть успішному засвоєнню знань учнями, застосовуючи методи позитивного стимулювання до навчання. Важливо створювати освітні ситуації, які забезпечуватимуть умови для досягнення успіху. Програмування учнів на успішне навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей, створенням відповідних виховних ситуацій, сприятимуть розвитку їхнього потенціалу й бажанню отримувати новий досвід [5].

В умовах дистанційного та змішаного навчання під час воєнного стану особливо важливою стає позаурочна робота, яка дає здобувачам освіти можливість самостійно опрацьовувати навчальний матеріал у зручному для них темпі. Інформатика як освітня компетентність відкриває широкі можливості для ознайомлення з новітніми технологіями та вибору майбутньої професії. Використання інформатики в сучасних умовах не тільки пов'язане з розширенням сфери ІКТ, але й з проникненням інформаційних технологій в інші освітні процеси. [4; с. 95].

Основні аспекти ролі позаурочної роботи з інформатики:

1. Розширення знань і навичок: позаурочні заняття з інформатики дозволяють учням розширити свої знання та навички, отримані під час класної роботи. Вони можуть вивчати нові програмні засоби, технології та методи, які не входять до стандартної навчальної програми [1].

2. Розвиток творчого та критичного мислення: позаурочна діяльність часто передбачає виконання проєктів, участь у конкурсах та олімпіадах, що сприяє розвитку творчого та критичного мислення. Здобувачі освіти навчаються самостійно знаходити та вирішувати проблеми, аналізувати інформацію та робити висновки, що є важливими навичками для будь-якої професійної діяльності.

3. Мотивація та інтерес до професії: беручи участь у позаурочних заходах з інформатики, учні можуть підвищити свою мотивацію до вивчення предмету та визначитися з майбутньою професією [2]. Знайомство з реальними прикладами використання інформаційних технологій сприяє формуванню усвідомленого вибору професійного шляху.

4. Розвиток комунікативних та соціальних навичок: робота в командах над проєктами, участь у групових заходах сприяє розвитку комунікативних навичок, що є важливим для успішної професійної діяльності.

5. Практична підготовка до професійної діяльності: позаурочні заняття з інформатики можуть включати: створення власних програмних продуктів, робота з апаратним забезпеченням тощо. Це дозволяє отримати практичний досвід, який буде корисним у подальшій професійній діяльності.

Таким чином, позаурочна робота з інформатики дозволяє учням в старшій школі отримати досвід використання інноваційних технологій для створення проєктів, обробки інформації, створення об'єктів графічного дизайну тощо. Все це дозволяє їм оцінити власний інтерес до окремого виду професійної діяльності та визначитись з майбутнім професійним спрямуванням.

Висновки. Позаурочна робота з інформатики є важливим інструментом у формуванні професійної спрямованості здобувачів освіти старшої школи. Вона сприяє розширенню основних освітніх компетентностей, розвитку творчого та критичного мислення, підвищенню мотивації до вивчення інформатики, розвитку комунікативних та соціальних навичок, а також практичній підготовці до професійної діяльності. Тому організація якісної позаурочної роботи з інформатики є важливим завданням для вчителів та освітніх установ.

Список використаних джерел та літератури

1. Атаманюк С.І., Шищенко І.В., Семеніхіна О.В. Інновації в освіті та специфічні принципи підготовки майбутніх фахівців їх використовувати. Фізико-математична освіта. Суми, 2020. Вип. 4(26). Ч. 2. С. 13-16.

2. Вакал Ю.С., Шамоля В.Г. Організація педагогічного експерименту із використанням сучасних інформаційних технологій: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 156 с.

3. Куткович О.М. Використання інформаційних технологій в освітній, науковій та професійній діяльності. Українські студії в європейському контексті. 2023. №7. С.279-285.

4. Терменжи Д.Є., Баришок М.В. Гейміфікація як метод підвищення мотивації учнів до навчання математики та інформатики. Міжнародна науково-практична конференція «НПК – 2021», м. Суми, Україна. С. 95-96.

5. Томіліна Ю.В., Томілін Д.Е. Позаурочна робота з інформатики як засіб формування мотивації у учнів основної школи. Всеукраїнська науково-практична конференція «Досвід роботи сучасного вчителя: практичні розробки та теоретичні надбання». 07 квітня 2020р. м. Полтава. URL: <https://genezum.org/library/pozaurachna-robota-z-informatyky-yak-zasib-formuvannya-motyvacii-u-uchniv-osnovnoi-shkoly> (дата звернення 26.05.2024)

6. Шевчук С.С. Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти у позааудиторній навчальній діяльності ЗП(ПТ)О: Спецкурс. БІНПО: Біла Церква. 2020. 84 с.